

Izkustveno učenje nemščine: motivacija za vseživljenjsko učenje tujih jezikov

Teja Gostinčar

Osnovna šola Rodica

teja.gostincar@guest.aren.si

Na Osnovni šoli Rodica poučevanje izbirnega predmeta nemščina že vrsto let ne poteka zgolj v učilnici, z učenjem novih besed in lekcij, temveč poskušamo nemščino učencem približati celostno z izkustvenim učenjem. Učenci na tak način spoznajo, da jezik ni zgolj skupek besed, povezanih v stavke, ampak veliko več – jezik je kultura, zgodovina, čas in prostor.

Vsako leto se povežemo z Goethe-Institut Ljubljana, ki kot kulturna ustanova Zvezne republike Nemčije spodbuja kulturno izmenjavo, izobraževanje in druženje v mednarodnem kontekstu ter podpira poučevanje nemščine. Udeležimo se njihovih delavnic, v katerih učenci na zanimiv način spoznajo, kaj vse nas družijo, v čem sta si Nemčija in Slovenija podobni ter kaj so posebnosti posameznih dežel. Učenci ugotavljajo, da imamo dolgo zgodovino kulturnih povezav, ki sega že v srednji vek, kar se kaže tudi v skupnih praznikih, in raziskujejo podobnosti ter razlike med praznovanjem v obeh državah ter kako nas le-te lahko bogatijo.

V prispevku tudi ugotavljamo, da ima nemščina na slovenščino pomemben vpliv, saj sta jezika zgodovinsko in kulturno povezana, kar se kaže v slovenskih besedah, ki izvirajo iz nemščine, npr. imena krajev, jedi ... Vse to nam omogoča, da naši učenci ob znanju jezika postanejo bogatejši za izkušnjo spoznavanja drugih kultur in narodov ter ostanejo motivirani za učenje jezika skozi vse življenjsko dobo.

Ključne besede: izkustveno učenje jezika, spoznavanje drugih kultur, soustvarjanje, sožitje, trajnost

© 2025 Teja Gostinčar

<https://doi.org/10.26493/978-961-293-540-5.3>

Uvod

Učenje tujega jezika ni le kognitivni proces, ampak tudi, kot trdi Alison Phipps (2019), dejanje odprtosti, medčloveške povezanosti in soustvarjanja pravičnejše prihodnosti. Učilnica in učni materiali so ključni za ustvarjanje sveta, ki temelji na solidarnosti in trajnosti, ne pa na tekmovalnosti in izključevanju. Avtorica trdi tudi, da jezik ni nevtralen, ampak je pomemben člen družbenih, kulturnih, etičnih in okoljskih pomenov ter da mora jezikovna politika temeljiti na etičnih vidikih gostoljubnosti in pravičnosti, če želimo vzdrževati

trajnostno in vključujočo družbo. Tega se zavedamo tudi na Osnovni šoli Rodica, kjer imajo učenci možnost učenja tujih jezikov po sodobnih pristopih in ob upoštevanju spoznanj o vplivu le-teh na motivacijo ter s tem vsestranski razvoj otrok in mladostnikov tudi v smeri vključujoče družbe. Na tak način spoznajo, da jezik ni zgolj skupek besed, povezanih v stavke, ampak veliko več – jezik je kultura, zgodovina, čas in prostor.

V tem prispevku se bomo usmerili predvsem v predstavitev priložnosti, ki jih nudi izbirni predmet nemščina na temelju osnovnih zgodovinskih, geografskih, kulturnih, političnih in drugih dejavnikov v povezavi Slovenije z Nemčijo. Poučevanje že vrsto let ne poteka zgolj v učilnici z učenjem novih besed in lekcij. S pomočjo celostnega in izkustvenega učenja poskušamo učencem nemščino približati še na druge načine. Pri tem nam pomaga vsakoletno povezovanje z Goethejevim inštitutom v Ljubljani (Goethe-Institut Ljubljana), ki kot kulturna ustanova Zvezne republike Nemčije spodbuja kulturno izmenjavo, izobraževanje in druženje v mednarodnem kontekstu ter podpira poučevanje nemščine. Učenci se udeležujejo njihovih delavnic, v katerih na zanimiv način spoznavajo, kaj vse nas druži, v čem sta si Nemčija in Slovenija podobni ter kaj so posebnosti posameznih dežel. Spoznajo, da imamo dolgo zgodovino kulturnih povezav, ki segajo že v srednji vek. Razen zgodovinskega se seznanijo tudi z drugimi vidiki, npr. skupnimi prazniki, in raziskujejo, kako jih praznujejo v Nemčiji in kako mi v Sloveniji, kakšne so razlike in kakšne podobnosti v praznovanjih. Ugotavljajo, zakaj je do razlik prišlo in kako nas lahko te bogatijo. Nemščina ima na slovenščino pomemben vpliv, saj sta jezika zgodovinsko in kulturno povezana, ob tem spoznavajo izposojenke, besede, ki izvirajo iz nemščine, npr. »cajt« (iz nem. *Zeit*; sln. čas), »šnicl« (iz nem. *Schnitzel*; sln. zrezek), da imajo nekatera slovenska imena krajev nemški izvor, npr.: Maribor (Marburg). Vse to nam omogoča, da učenci ob znanju jezika postanejo bogatejši za izkušnjo spoznavanja drugih kultur in narodov ter so s tem sposobnejši razumevanja pomembnosti sodelovanja in medsebojnega bogatenja.

Zgodovinski vidiki

Povezave z nemško govorečimi deželami so ugotovljene za daleč nazaj. Današnji mladostniki si težko predstavljajo, da nam poznavanje jezika in potovanje po nemških mestih, kot so Tübingen, Stuttgart, Rothenburg ob der Tauber, omogočata tako atraktivno spoznavanje zgodovine povezav kot stilnih obdobj, iz filozofije katerih so se napajali tudi Slovenci. Posebej pomembno mesto za slovenski jezik je Tübingen, ki zaradi Trubarja predstavlja zibelko slovenske tiskane knjige. Slovenci so se že v 17. in 18. stoletju začasno

selili v Nemčijo predvsem zaradi dela, izobraževanja ali cerkvenih, zlasti protestantskih služb. Te selitve so bile del širših gospodarskih in političnih tokov znotraj srednje Evrope. Še množičnejše izseljevanje Slovencev v Nemčijo pa se je začelo že konec 19. stoletja in je postalo stalnica, kar je imelo tudi vpliv na povezovanje ter organizirano delovanje. Prvo slovensko društvo, imenovano Ilirija, je bilo ustanovljeno bodisi leta 1898 bodisi 1903 v kraju Essen-Borbeck. Leta 1899 je Janez Evangelist Krek uradno obiskal okoli 25.000 Slovencev v Porurju. V tem obdobju je bilo ustanovljenih 68 ali 87 društev, ki so se delila na dve glavni usmeritvi: jugoslovanska katoliška društva in jugoslovanska delavska društva. V Porurju so bile na voljo tri različne slovenske tiskane publikacije.

Prva dva tečaja slovenskega jezika je organiziral katoliški duhovnik Božidar Tensundern v Gladbecku leta 1926 in Meerbecku leto pozneje. Za dovoljenje je zaprosil Ministrstvo za prosveto v Berlinu, pri čemer je svojo prošnjo utemeljil z organizacijo nemških šol za nemške otroke v Braziliji. S pomočjo te utemeljitve je uspel: do leta 1931 je bilo v Nemčiji organiziranih osem tečajev slovenščine (v Gladbecku, Marlu, Moersu-Meerbecku, Osterfeldu, Recklinghausnu/Suderwihu in Gertheju ter dva v Hombergu/Hochheideju), ki jih je obiskovalo 173 otrok. Kot navaja Marjan Drnovšek (2012, str. 139–184), so nacistične oblasti leta 1938 Božidarju Tensundernu prepovedale nadaljevanje njegovega delovanja med Slovenci v Nemčiji.

Do začetka druge svetovne vojne se je večina Slovencev izseljevala na sever Nemčije, vendar pa se je po vojni izseljevanje nadaljevalo, pri čemer so se preseljevali tudi na jug Nemčije (Drnovšek 2008; Vodopivec, 2017). V 60. letih 20. stoletja je bilo število Slovencev v Nemčiji ocenjeno na več kot 50.000 od skupno 80.000, ki so se izselili v Baden-Württemberg (Lukšič Hacin, 2007). Po ocenah Marjana Drnovška (2009, str. 59–60) se je v 60. in 70. letih 20. stoletja v evropske države preselilo od 80.000 do 100.000 Slovencev, Jugoslovani pa so bili v 60. letih pomemben del migracijskih gibanj.

Sociološka raziskava o Slovencih v Nemčiji, v kateri je v leta 1974 sodelovalo tisoč izseljenih delavcev, je pokazala, da so Slovenci odhajali v Nemčijo predvsem z željo po izboljšanju življenjskega položaja, zaradi nizkega zaslužka in slabih stanovanjskih razmer doma, prisotni pa sta bili tudi želji po spoznavanju sveta in novih izkušnjah (Toš, 2014; Toplak, 2005). Izseljeni iz Slovenije (v drugi polovici 20. stoletja) po Schefferju (2011) sodijo v drugi in tretji val priseljevanja v zahodno Evropo. Kljub prvotnemu pričakovanju, da se bodo sčasoma vrnili, od koder so prišli, se je izkazalo, da je njihova naselitev trajna: z/za njimi so prišli družinski člani, ki zdaj predstavljajo tretjo in največjo skupino priseljencev v večini zahodnoevropskih držav (str. 144).

Geografski vidiki

Slovenija in Nemčija sta z geografskega vidika povezani preko več ključnih značilnosti. Čeprav med njima ni neposredne meje, sta še vedno zelo povezani preko geografskih in prometnih poti, kar omogoča tesno sodelovanje med državama. Slovenija in Nemčija imata preko prav tako nemško govoreče Avstrije skupno mejno območje. Obe državi se nahajata v srednji Evropi, kar pomeni, da sta si geografsko, gospodarsko, kulturno in politično precej blizu.

Slovenija in Nemčija sta povezani preko pomembnih prometnih povezav, predvsem z železnico in s cestami. Avtoceste, ki vodijo skozi Avstrijo, omogočajo enostaven dostop med državama. To je pomembno za trgovino in turizem med njima.

Kulturni vidiki

Skozi številne jezikovne, umetniške ter izobraževalne stike sta Slovenija in Nemčija povezani tudi na kulturni ravni. Nekateri ključni elementi, ki povezujejo obe državi, izhajajo iz tega, da je bila Slovenija dolgo časa del Habsburške monarhije, v okviru katere je bila tudi Nemčija pomemben del. Ta zgodovinska povezava je oblikovala kulturno in politično identiteto Slovenije ter vplivala na slovensko umetnost, arhitekturo, literaturo in jezike. Slovenija in Nemčija sta imeli povezave tudi med obema svetovnima vojnoma, saj je Nemčija igrala pomembno vlogo v zgodovinskem razvoju v srednji Evropi, tudi na ozemlju današnje Slovenije.

Nemščina je bila dolgo časa pomemben jezik v Sloveniji, še posebej v visoki družbi, izobraževalnem sistemu in literaturi. Mnogi slovenski pisatelji in intelektualci so bili pod vplivom nemške književnosti in filozofije, med drugimi Prešeren, na katerega sta imela vpliv Goethe in Schiller, Heine je vplival na Kettejevo in Murnovo ustvarjalnost, sodobnejši, npr. Kovačič, Šeligo, pa so se navduševali nad Brechtom. Nemščina je tudi eden od tujih jezikov, ki se ga veliko Slovencev uči v šolah, zato je kultura nemškega jezika prisotna v vsakdanjem življenju.

V času Habsburške monarhije so nemški arhitekti in umetniki močno vplivali na razvoj slovenskih mest ter urbanizma. Mnoge stavbe, zgradbe in cerkve v Sloveniji so bile zasnovane po nemških vzorcih ali pod nemškimi arhitekturnimi vplivi. Tudi v umetnosti, še posebej v baroku in renesansi, je mogoče zaslediti nemške vplive v slovenskih delih. Obema državama je skupna tudi pomembna izmenjava kulturnih dogodkov in programov, ki krepijo medsebojno razumevanje in sodelovanje. Tako kot v Nemčiji tudi v Sloveniji obstajajo številni festivali in kulturni dogodki, ki podpirajo izmenjavo in sodelovanje z nemško kulturno sceno. Nemčija je dom številnim pomembnim

skladateljem, kot so Beethoven, Bach, Brahms in mnogi drugi, katerih glasba je vplivala tudi na slovensko glasbeno kulturo, med drugimi je bil Beethoven častni član Ljubljanske filharmonične družbe, znane pa so tudi povezave z Mahlerjem, nesojenim dirigentom. Slovenija ima bogato glasbeno tradicijo, v kateri so prisotni tudi vplivi nemške glasbene šole.

Nemčija je pomembna destinacija za slovenske študente in raziskovalce. Mnoge slovenske univerze in raziskovalne institucije sodelujejo z nemškimi. Nemčija ima bogato tradicijo v znanosti in izobraževanju, kar Slovenija zelo ceni in uporablja v izmenjavi znanja. Poleg tega je nemški jezik pomemben v znanstvenih in tehničnih disciplinah, saj so številni znanstveni članki in raziskave v nemškem jeziku. Prav tako je pomemben člen v prepoznavanju družbenih, kulturnih, etičnih in okoljskih pomenov. Jezikovna politika mora temeljiti na etičnih vidikih gostoljubnosti in pravičnosti, če želimo vzdrževati trajnostno in vključujočo družbo.

Turizem

Nemčija in Slovenija sta priljubljeni turistični destinaciji. Slovenci radi dopustujejo v Nemčiji, prav tako Nemci v Sloveniji, obe državi pa sta zanimivi za turiste sosednjih držav. Povezovanje slovenskih in nemških mest skozi turizem omogoča večjo kulturno izmenjavo, saj mnogi Nemci obiskujejo Slovenijo, da bi uživali v naravi, zgodovinskih znamenitostih in kulturnih prireditvah, Slovenci pa nemška mesta in kulturne ustanove pa tudi naravne danosti, kot so gore in jezera. Povezave med Slovenijo in Nemčijo, ki vplivajo na turizem, so torej bogate in večplastne.

Politični vidiki

Politične povezave med Slovenijo in Nemčijo so zelo močne ter temeljijo na skupnih interesih v okviru mednarodnih organizacij, predvsem Evropske unije (EU) pa tudi drugih mednarodnih forumov, kot sta Združeni narodi (ZN) in NATO. Povezave so ključne tako na bilateralni ravni kot tudi v širšem političnem kontekstu. Za mlade danes pravimo, da so »urbani nomadi«, zato jim ni težko sodelovati v teh organizacijah, je pa ključno poznavanje jezika. Dejstvo je, da je sporazumevalni jezik večinoma angleščina, vendar v ključnih in kritičnih političnih situacijah lahko pogovor v jeziku sogovorca pomeni pomembno prednost pri sporazumevanju in doseganju konsenza.

Obe državi sta članici EU (Slovenija od leta 2004, Nemčija pa že od začetka nastanka te povezave). To pomeni, da sodelujeta pri oblikovanju zakonodaje EU in soustvarjata politike, ki vplivajo na gospodarstvo, okolje, varnost, trgovino, zunanjo politiko in številna druga področja. Slovenija in Nemčija si

prizadevata za utrjevanje enotnosti EU, spodbujanje širitev EU ter za zagotovitev stabilnosti in rasti v Evropi.

Obe državi sta del schengenskega območja, kar omogoča prost pretok ljudi med njima, ter uporabljata evro kot skupno valuto, kar poenostavi trgovinske in finančne stike.

Slovenija in Nemčija sta članici Nata (Slovenija od leta 2004, Nemčija pa že od leta 1955). Kot zavezniški partnerici si prizadevata za ohranjanje miru, stabilnosti in varnosti v Evropi ter širše. Aktivno sodelujeta v številnih misijah in operacijah Nata po vsem svetu, vključno z misijami v Afganistanu, na Zahodnem Balkanu in v drugih kriznih območjih. V okviru Nata obe državi sodelujeta v skupnih obrambnih politikah in se podpirata pri vprašanjih vojaške obrambe ter krepiata sodelovanje na področju obrambe in varnosti.

Državi imata tesne politične stike z rednimi srečanji na visoki ravni, vključno z obiskovanjem medsebojnih državnih obiskov, konferenc in političnih pogovorov. Obe si prizadevata za poglobljanje bilateralnega sodelovanja na političnem, gospodarskem, kulturnem in drugih področjih.

Nemčija podpira Slovenijo v različnih mednarodnih forumih, vključno s prizadevanji Slovenije za uveljavitev svojih interesov na svetovni politični sceni. Slovenija se tudi zanaša na podporo Nemčije pri različnih mednarodnih vprašanjih, kot so vprašanja širjenja EU, migracije, podnebne spremembe in človekove pravice.

Obe državi si prizadevata za širitev EU, zlasti na območje Zahodnega Balkana. Slovenija, kot ena od najmlajših članic EU, je pogosto glasnik širjenja unije v regiji, Nemčija pa je eden izmed glavnih zagovornikov širitev, zlasti v zvezi s političnimi in gospodarskimi reformami v državah Zahodnega Balkana.

Tako Slovenija kot Nemčija se zavezuje k ukrepom za trajnostni razvoj, zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida in spodbujanje zelenih tehnologij. Nemčija je ena vodilnih držav pri spodbujanju Evropskega zelenega dogovora (Green Deal), Slovenija pa to pobudo podpira kot del svojih okoljskih ciljev. Obe državi imata ambiciozne cilje na področju podnebnih sprememb in sodelujeta pri oblikovanju evropske politike na tem področju.

Obe državi se soočata z izzivi migracij in begunstva. Slovenija kot del schengenskega območja je prehodna država za migrante, ki potujejo v Nemčijo. Le-ta ima velik delež beguncev in migrantov. Zato sodelujeta pri oblikovanju politik EU na tem področju, da bi zagotovili skupno in učinkovito rešitev tega vprašanja.

Nemčija je ena največjih donatork humanitarne pomoči v EU, Slovenija pa pogosto sodeluje v teh pobudah, bodisi kot prejemnica bodisi kot partner pri pomoči.

Politična povezanost med Slovenijo in Nemčijo je trdna ter temelji na številnih skupnih interesih in ciljih v okviru mednarodnih organizacij. Obe državi tesno sodelujeta pri oblikovanju evropskih politik na področjih varnosti, trgovine, migracij ter trajnostnega razvoja. Poleg tega imata močne bilateralne odnose, ki omogočajo izmenjavo idej, podporo pri mednarodnih vprašanjih in sodelovanje na različnih področjih.

Gastronomski vidik

Gastronomska povezanost med Slovenijo in Nemčijo temelji na skupnih kulinarčnih vplivih, zgodovinskih stikih ter izmenjavi sestavin in tradicij, ki so oblikovali kuharsko dediščino obeh držav. Nekateri ključni elementi, ki povezujejo gastronomijo Slovenije in Nemčije, temeljijo na povezavah v času Habsburške monarhije in vključujejo mesne jedi, pekovske izdelke, sladice, zelišča, pivo ter pivsko kulturo in vino. V času Habsburške monarhije (do začetka 20. stoletja) je bila Nemčija pomemben kulturni in gospodarski partner Slovenije. Ta zgodovinska povezanost se je odražala tudi v kulinariki. Številne jedi, ki so danes priljubljene v Sloveniji, so pod vplivom nemške kuhinje, kot so različne vrste klobas, zelje, kislo zelje, pečene jedi in sladice.

Klobase so pomemben del obeh kuhinj. Nemčija je znana po svojih številnih vrstah klobas, ki so vplivale tudi na slovensko tradicijo priprave te jedi. V Sloveniji so priljubljene različne vrste klobas, kot so kranjske klobase (nem. *die Krainer Wurst*), ki so podobne nemškim klobasam, zlasti tistim iz Bavarške. Pečena svinjina in zelje sta značilni jedi, ki sta prisotni v obeh kuhinjah. V Sloveniji je priljubljena svinjina s kislim zeljem, ki je podobna nemški jedi *Schweinebraten mit Sauerkraut*. *Apfelstrudel* je zavitek z jabolki, s cimetom in z rozinami, ki se pripravlja v tankem listnatem ali vlečenem testu in je pogost tudi v Avstriji ter slovenskih restavracijah, še posebej v alpskem delu države. Čeprav je potica tipična slovenska sladica, je njen vpliv mogoče zaslediti tudi v nemški kuhinji, kjer najdemo podobne vrste orehovih ali rozinovitih potic. Prevod za potico se v nemščini pogosto glasi kar *die Potica* ali *die Potitze*, včasih imenu sledi tudi razlaga. Če gre za orehovo potico, je pogost prevod tudi *die Nussrolle*. Kremna rezina je še ena sladica, ki je priljubljena v Sloveniji, a tudi v Nemčiji ima podobne različice, kot je *Schneebällen* (snežne kroglice). Nemčija je znana po svoji peki, ki vključuje različne vrste kruha in peciva, kot so preste in ržen kruh. Tudi v Sloveniji so priljubljeni podobni izdelki, kot so žemlje in različni kruhi, ki so podobni nemškim vrstam. Pekovska kultura v obeh državah je bogata in zelo cenjena. Tudi kruh z raznimi namazi, kot so sir, maslo ali med, je pogost pri obeh narodih, tako pri nemškem kot slovenskem zajtrku. Zelišča, kot so timijan, rožmarin in bazilika, so prisotna v kulinariki

obeh držav, še posebej pri pripravi mesnih in zelenjavnih jedi. V Sloveniji, kjer je bogata tradicija kmetijstva, se pogosto uporabljajo sveža zelišča v številnih jedeh, kot so juhe, solate in enolončnice, kar ima odmeve tudi v nemški kuhinji.

Nemčija je svetovno znana po svoji pivski tradiciji, zlasti po bavarskem pivu in Oktoberfestu, eni največjih pivskih prireditev na svetu. Pivo ima tudi v Sloveniji dolgo tradicijo, saj je država pridelovalka prvovrstnega hmelja, je pa tudi dom številnim pivovarjem, ki proizvajajo različne vrste piva, vključno z žlahtnimi temnimi pivi, s svetlimi pivi in kraft pivom, ki se vse pogosteje pijejo tudi v Nemčiji. Tako izmenjava pivskih stilov ni redkost. Pivska kultura je v obeh državah močno zakoreninjena, s številnimi lokalnimi pivovarnami in praznovanji, kjer ima pivo ključno vlogo.

Slovenija in Nemčija sta znani po proizvodnji vina, pri čemer ima Nemčija dolgoletno tradicijo pridelave belega vina, zlasti v vinorodnih regijah, kot sta Mozela in Rheingau. Slovenija se ponaša z vinorodnimi območji, kjer rastejo podobne sorte grozdja, kot so tiste v Nemčiji, in kjer so vina odlične kakovosti. Obe državi imata vinske poti, ki privabljajo ljubitelje vina. Slovenija in Nemčija si izmenjujeta vinske prireditve ter tekmovanja, ki omogočajo tesnejše povezovanje vinogradniških tradicij. Najbolj poznan vinski festival je festival oranžnih vin (Orange Wine Festival), ki se spomladi zgodi v Izoli in jeseni na Dunaju.

Gastronske povezave med Slovenijo in Nemčijo so oblikovane skozi zgodovinske, kulturne ter kulinarčne vplive, ki se še danes odražajo v številnih jedeh, pijačah in kulinarčnih navadah obeh narodov. Ustvarjajo bogat skupni kulinarčni prostor, kjer ima izmenjava receptov, sestavin in tradicij še vedno pomembno vlogo.

Primerjava slovenščine in nemščine

Slovenščina in nemščina imata nekaj skupnih jezikovnih značilnosti ter podobnosti, vendar sta to različna jezika, saj slovenščina pripada skupini slovenskih jezikov, medtem ko je nemščina germanski jezik. Kljub tem razlikam pa obstajajo določene jezikovne značilnosti, ki ju povezujejo predvsem zaradi zgodovinskih stikov, kulturnih vplivov in jezika kot sredstva komunikacije. (Prim. Leemeta, 2025.) Predstavljamo nekaj glavnih podobnosti.

Tako nemščina kot slovenščina sta bili skozi zgodovino deležni vplivov iz latinščine. V nemščini so številne besede latinskega izvora, zlasti znanstveni, verski in pravni izrazi, prav tako pa so latinski vplivi zaznavni tudi v slovenščini. Besedi »administracija« in »kultura« sta podobni v obeh jezikih.

Zaradi zgodovinskih stikov, še posebej v času Habsburške monarhije, je v slovenščini precej nemških izposojenk, zlasti na področju vsakdanjega življenja, tehnologije in administracije. To so besede, ki so bile prevzete iz nemščine in so se vgradile v slovensko jezikovno strukturo, kot npr. okno (nem. *Fenster*), peni (nem. *Pfennig*), voz (nem. *Wagen*), policija (nem. *Polizei*), šola (nem. *Schule*).

Oba jezika imata pogosto podobno strukturo stavkov, zlasti v pretekliku, ko se uporabljajo pomožni glagoli. Npr., v slovenščini in nemščini pogosto uporabljamo pomožne glagole »biti« (slovenščina) oziroma *sein* (nemščina) za tvorbo preteklih časov.

Pri tvorbi vprašanj pa oba jezika pogosto uporabljata obrnjeni besed red, kjer pride glagol na začetek stavka: »Kaj počneš?« (slovenščina) in »Was machst du?« (nemščina).

Slovenščina in nemščina delita podobne koncepte tvorbe sestavljenih besed (kompozicije). V obeh jezikih lahko sestavljamo dolge besede iz več krajših besed, npr. v slovenščini vodovod (voda + vod) in nemščini *Wasserleitung* (*Wasser* + *Leitung*) ter v slovenščini knjigarna (knjiga + arna) in v nemščini *Buchhandlung* (*Buch* + *Handlung*).

Pregibanje v obeh jezikih poteka glede na položaj besed v stavku, zlasti glede na sklon, število in spol. Tako v slovenščini kot v nemščini obstajajo določeni predlogi, ki so značilni za posamezen sklon: »s prijateljem« (slovenščina) in *mit dem Freund* (nemščina).

Nemščina je imela velik vpliv na slovensko jezikoslovje zlasti zaradi zgodovinskega stika v času Habsburške monarhije. Številne besede, še posebej v tehnološkem, administrativnem in vsakdanjem jeziku, so bile v slovenščino prevzete neposredno iz nemščine. To velja za besede, kot so kredit (nem. *Kredit*), gospodarstvo (nem. *Wirtschaft*), tovarniški (nem. *Fabrik*).

Čeprav slovenščina in nemščina pripadata različnim jezikovnim družinam, obstajajo določene podobnosti, ki izhajajo iz zgodovinskih vplivov, izposojenih besed pa tudi podobnosti v strukturi stavkov in nekaterih jezikovnih značilnosti. Največja podobnost med jezikoma je verjetno v skupnem vplivu latinščine, izposojenih besedah iz nemščine ter v določenih lastnostih strukture in oblikovanja besed.

Predstavitev delavnic Nemščina nas spremlja že od malega

Nemščina nas na našem območju obdaja v vsakodnevem življenju. Današnje slovensko ozemlje je številna stoletja »pripadalo« nemško govorečemu višjemu sloju in svoj čas je vsakdo, ki je spadal med družbeno elito, moral obvladati nemščino. Manj premožni sloji prebivalstva nemščine v veliki meri

niso obvladali, so pa iz nje prevzeli veliko besed, ki so jih poslovenili in se v narečjih uporabljajo še danes. Tudi mi vsakodnevno zagotovo uporabimo vsak nekaj besed, ki prvotno izhajajo iz nemščine. Kdo bi si mislil, da ima narečna beseda za zajtrk – »frühtek« – toliko skupnega z nemško besedo za zajtrk – *das Frühstück*. Še nekaj drugih: pospravljati (»pucati« – *putzen*), steklenica (»flaša« – *die Flasche*), sladkor (»cuker« – *die Zucker*), čas (»cajt« – *die Zeit*).

Kot že nekaj preteklih let smo izkoristili priložnost in z učenci pred kratkim obiskali Goethejev inštitut v Ljubljani ter se udeležili dveh zanimivih delavnic, s katerima smo skupaj z otroki zgoraj navedena dejstva konkretno preverili v praksi.

Prva delavnica je bila namenjena spoznavanju jezikovnih povezav. Naloga učencev je bila naslednja. Najprej so morali poimenovati stvari, ki so bile slikovno predstavljene na učnih listih. Delo je potekalo v treh skupinah, učenci so nato predstavili besede, ki so jih zapisali. Ugotovili so, da je ogromno besed zelo podobnih pogovornim besedam v slovenščini. To pomeni, da brez velikega učenja vsi že nekaj znamo nemško. Besede smo nato skupaj napisali po nemško, v narečju in knjižni slovenščini. Na koncu delavnice smo zares spoznali, da je nemščina lažja, kot si mislite (»Deutsch lernen ist leichter, als man denkt.«).

Učenci so pri tem zelo uživali, najbolj nenavadno se jim je zdelo, da so se pri nekaterih besedah prej spomnili narečne besede kot knjižne oblike le-te. Dober primer za to je beseda zajemalka. V osrednjem delu Slovenije otroci bolj poznajo besedo »šefla«, npr.: »Na talar si za kosilo s šeflo (*Schöpflöffel*) nadevamo župo (*Suppe*)«. S to izkušnjo so spoznali, kako jim je nemščina v resnici blizu in da učenje le-te ne bo tako velik zalogaj, kar jih je še dodatno motiviralo za učenje.

Druga delavnica je bila namenjena odkrivanju skupnih značilnosti praznovanja velike noči. Za lažjo zapomnitev besed smo se naučili pesem »Ostersong«. V nadaljevanju so učenci po korakih izpolnili učno gradivo, ki so ga dobili.

V okviru delavnice smo ugotovili, da nas povezujejo tudi naši običaji. Za delavnico smo izbrali praznik velika noč. Skupaj smo ugotovili, da tudi v Nemčiji praznujejo veliko noč, da tudi pri njih barvajo jajca, da imajo posebno ime za ta jajca, ki jim pri nas pravimo pirhi – *Ostereier*. V Nemčiji ima velikonočni zajec poseben pomen, po vrtu skriva pirhe, ki jih potem cela družina išče: če nimajo vrta, jih skrivajo po stanovanju. V ta namen jajca pred barvanjem pogosto izpihajo, da kakšen izgubljen oz. pozabljen ne zasmradi celega stanovanja. Kot zanimivost nam je vodja delavnice povedala, da se v Nemčiji proizvede več čokoladnih zajcev kot božičkov, kar okoli 35 milijonov na leto. Ugotovili

smo, da v obeh državah veliko noč praznujejo na isti dan. Tako naš kot njihov običaj izvirata iz rimskokatoliške tradicije.

Zaključek

V prispevku smo ugotavljali, da jezik ni le skupek besed, ampak je pomemben člen družbenih, kulturnih, etičnih in okoljskih pomenov za vzdrževanje trajnostne ter vključujoče družbe. Zmožnost pogovora je ključna za razumevanje ljudi drugih nacionalnosti, čeprav so razlike med njimi majhne. Jezik odraža družbeno konstrukcijo skupine ljudi, ki ga uporablja, sposobnost nekonfliktnega pogovora pa je ključna za sodelovanje. Judith E. Glaser (2014), utemeljiteljica pojma komunikacijska inteligenca, pogovor razvršča v tri stopnje. Prva stopnja so *transakcijski pogovori*, ki vključujejo dinamiko interakcije, kot sta spraševanje in pripovedovanje oz. odgovarjanje. Te vrste pogovorov potrjujejo, kar vemo, in ljudem ponujajo platformo za sporočanje in prejemanje informacij. Druga stopnja so *pozicijski pogovori*, v katerih je vključena dinamika interakcije, kot sta zagovarjanje in poizvedovanje. V takih pogovorih branim, kar vemo, izrazimo mnenje o nečem. Tu smo manj odprti za interakcijo oz. sprejemanje mnenja drugega, trudimo se, da bi bil sprejet naš pogled ali ideje. Tretjo stopnjo Judith E. Glaser opredeljuje kot *transformacijske pogovore*. Ta stopnja je opredeljena tudi kot soustvarjajoči pogovori, vključujejo pa dinamiko interakcije, kamor sodijo deljenje informacij in posredovanje čustvenih stanj ter odkrivanje. To pomeni, da postavljamo vprašanja, ki nas res zanimajo, in pričakujemo nove ideje sogovorca, poslušamo, odkrivamo ter delimo svoje videnje in modrost. Ta način komunikacije vodi do inovativnejših vpogledov in globljega poslušanja, kar omogoča, da se povežemo s perspektivami drugih. Ravno za to tretjo raven je dobro znanje jezikov, v našem primeru nemškega, izredno pomembno. Omogoča nam čustveno vpletenost v sodelovalne pogovore in s tem bolj poglobljeno povezanost, ki je ključna za boljše prepoznavanje in ohranjanje razumevanja med različnimi narodi.

Izkušnja povezovanja z Goethejevim inštitutom in aktivnega poučevanja v obliki delavnic z maternim govorcem je zanimivo doživetje, ki otrokom omogoča pridobivanje novih znanj na zanimiv, motivacijski način. Povezovanje učenja jezika z izkušnjo in realnim življenjem je za to, da bodo učenci jezik znali, sprejeli in razumeli, nujna. Otroci so s pomočjo delavnic spoznali, kako pomembne so jezikovna, kulturna in vse druge povezanosti med narodi za trajni mir, prav tako pa je pomembno, da motivacijo za učenje jezikov ohranijo skozi vse življenje.

Literatura

- Drnovšek, M. (2008). Društveni arhivi v Nemčiji. *Arhivi*, 31(2), 231–261.
- Drnovšek, M. (2009). Fragments from Slovenian migration history, 19th and 20th Centuries. V U Brunnbauer (ur.), *Transnational societies, transterritorial politics: Migrations in the (post-)Yugoslav region 19th-21st Century* (str. 51–72). R. Oldenbourg Verlag,
- Drnovšek, M. (2012). *Slovenski izseljenci in zahodna Evropa v obdobju prve Jugoslavije*. Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Glaser, J. E. (2014). *Conversational intelligence: How great leaders build trust and get extraordinary results*. Bibliomotion.
- Leemeta. (2025, 17. januar). *Od kod izvira nemščina in kako je vplivala na Slovenijo*. <https://www.leemeta.si/blog/zanimivosti/od-kod-izvira-nemscina-kako-je-vplivala-na-slovenijo>
- Lukšič Hacin, M. (2007). Normativni vidiki in delovne razmere za migrante v Zvezni republiki Nemčiji. *Dve domovini*, (25), 187–208.
- Phipps, A. (2019). *Decolonising multilingualism: Struggles to decreate*. Multilingual Matters.
- Scheffer, P. (2011). *Immigrant nations*. Polity Press.
- Toplak, K. (2005). Umetniška ustvarjalnost migrantov: primer Slovencev v Nemčiji. *Dve domovini*, (22), 115–127.
- Toš, N. (Ur.). (2014). *Vrednote v prehodu IX.: iz zakladnice socioloških raziskav*. Fakulteta za družbene vede.
- Vodopivec, P. (2017). Rolf Wörsdörfer: vom »Westfälischen Slowenen« zum »Gastarbeiter«; slowenische Deutschland-Migrationen im 19. und 20. Jahrhundert. *Prispevki za novejšo zgodovino*, 57(3), 131–134.

Experiential Learning of German: Motivation for Lifelong Foreign Language Learning

At Rodica Primary School, the elective subject German has, for many years, been taught through methods that go beyond the confines of the classroom and traditional vocabulary drills and lesson-based instruction. Instead, we strive to introduce the language to students holistically through experiential learning. In this way, students come to understand that a language is not merely a collection of words formed into sentences, but something much greater – language integrates culture, history, time, and place.

Each year, we collaborate with the Goethe-Institut Ljubljana, a cultural institution of the Federal Republic of Germany that promotes cultural exchange, education, and international cooperation, and supports the teaching of German. We take part in their workshops, where students explore in engaging ways what connects us, how Germany and Slovenia are similar, and what makes each country unique. Students learn that our shared cultural history, stretching back to the Middle Ages, is evident in the holidays we celebrate to-

gether. They explore both the similarities and differences in how these holidays are celebrated in Germany and Slovenia, discovering how such traditions can enrich our lives.

In this article, we also point out how German has had a significant influence on the Slovenian language due to historical and cultural connections. This is evident in words borrowed from German, such as names of places, foods, and more. As a result, our students not only gain language skills but also grow through the experience of discovering other cultures and people, remaining motivated to learn the language throughout their lives.

Keywords: experiential language learning, discovering other cultures, co-creation, harmony, sustainability